

پرونده انتخابات ریاست جمهوری در ترکیه (۳)

آفتاب یزد در بررسی تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی در گفتگو با محمدعلی بصیری، استاد روابط بین‌الملل دانشگاه اصفهان، انتخابات ریاست جمهوری در ترکیه را بررسی می‌کند

مجاب کردن مردم ترکیه کار ساده‌ای نیست اما؛ همه شرایط برای شکست اردوغان فراهم است!

قلیچداراوغلو در پیامی خطاب به دوستان عزیز روس(پوتین و مسکو) نوشت: «اگر خواهان ادامه دوستی پس از ۱۵ ماه مه هستید دست از سر ترکیه بردارید.»

آفتاب یزد – رضا بردستانی: ائتلاف اپوزیسیون ترکیه وعده داده است، در صورت پیروزی در انتخابات ریاست جمهوری و قانونگذاری ۱۴ ماه مه به شکلی محسوس از میراث به جا مانده از دو دهه حکمرانی رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری فعلی این کشور فاصله بگیرد. «جمهوری ما با دموکراسی تاج‌گذاری خواهد شد»؛ کمال قلیچداراوغلو، نامزد ائتلاف مخالفان آقای اردوغان موسوم به «ائتلاف ملت» در انتخابات ریاست جمهوری ترکیه دموکراسی را محور و رکن دولت آینده خود معرفی کرده است. او با تأکید بر اینکه «جمهوری ما تاج دموکراسی بر سر خواهد داشت» قصد دارد به حکومت «تک نفره» پایان دهد، فرمولی که او بارها به عمد برای محکوم کردن تمرکز شدید قدرت در دستان رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری کشورش تکرار می‌کند. این ائتلاف که شش حزب مخالف دولت فعلی را گرد هم آورده در برنامه ۲۴۰ صفحه‌ای خود وعده تفکیک کامل قوا، عبور از نظام ریاست‌جمهوری محوری که از سال ۲۰۱۸ در ترکیه مستقر است و آغاز به کار یک دستگاه اجرائی «پاسخگو» در قبال تصمیم‌های خود را مطرح کرده است. بدین ترتیب، اپوزیسیون خواهان بازگشت به نظام پارلمانی است که در آن، اختیارات قوه مجریه به نخست‌وزیر منتخب پارلمان واگذار می‌شود. رئیس جمهوری نیز بر پایه این سیستم حکمرانی، تنها برای یک دوره هفت ساله انتخاب می‌شود. اپوزیسیون خواهان استقرار یک دستگاه دادگستر «مستقل و بی‌طرف» است و بر آزادی بسیاری از زندانیان از جمله عثمان کاوالا، فعال مدنی و چهره سرشناس مخالف آقای اردوغان که به حبس ابد محکوم شده، تأکید کرده است. قلیچداراوغلو همچنین وعده داده است که صلاح‌الدین دمیرتاش، رهبر حزب دموکراتیک خلق‌ها، (تشکیلات حامی کردهای ترکیه) را که از سال ۲۰۱۶ به دلیل «ترویج تروریسم» در زندان است، آزاد خواهد کرد.

از سوی دیگر، اپوزیسیون خواهان احیای آزادی بیان و مطبوعات است که تا حد زیادی در دوران حکومت رجب طیب اردوغان با محدودیت‌های دولتی همراه شده است. رهبر اپوزیسیون اعلام کرده که قصد دارد جرم «توهین به رئیس جمهوری» را لغو کند، امکانی که در حال حاضر برای خاموش کردن صدای مخالفان به کار گرفته شده است. کمال قلیچداراوغلو، نامزد اصلی ائتلاف مخالفان آقای اردوغان به ترک‌ها قول داده که در صورت تصدی ریاست جمهوری می‌توانند «به راحتی از او انتقاد کنند.»

کمال قلیچداراوغلو که هدایت بزرگ‌ترین حزب لائیک ترکیه موسوم به «حزب جمهوری‌خواه خلق» را برعهده دارد بر تضمین «حق قانونی انتخاب حجاب» نزد زنان تأکید کرده است. او وعده داده است که از حقوق همه زنان دفاع کند و همچنین برخلاف آقای اردوغان که از دگرپاشان و «منحرفان جنسی» مالیات اخذ می‌کند، متعهد شده است که «به عقاید، سبک زندگی و همه هویت‌ها» احترام بگذارد. قلیچداراوغلو می‌خواهد ترکیه را دوباره به پیمان الزام‌آور مبارزه با خشونت علیه زنان موسوم به «کنوانسیون استانبول» که کشورش سال ۲۰۱۱ از آن خارج شد، بازگرداند.

اپوزیسیون وعده داده است که در صورت به دست گرفتن دستگاه اجرائی کشور فوراً بر رویکرد اقتصادی جاری که برخلاف تئوری‌های اقتصادی مرسوم، بر کاهش نرخ‌های بهره با وجود تورم سالانه نزدیک به ۴۵ درصدی اصرار دارد، پایان دهد.

ائتلاف «اتحاد ملت» تأکید کرده است که نرخ تورم را «در عرض دو سال» تک‌رقمی خواهد کرد و اعتبار از دست رفته لیر، پول ملی کشور را که طی پنج سال گذشته ۸۰ درصد نسبت به دلار ضعیف‌تر شده، باز خواهد گرداند. ارنال یالچین، استاد اقتصاد بین‌الملل در دانشگاه دانشگاه کنستانتینس آلمان می‌گوید: «در صورت پیروزی هر نامزدی در انتخابات پیش رو، ریاست‌جمهوری است که اقتصاد ترکیه به سرعت بهبود یابد.»

احمد اوانال چوینکوز، مشاور ویژه کمال قلیچداراوغلو می‌گوید که اپوزیسیون به دنبال «عضویت کامل در اتحادیه اروپا» است؛ این در حالی است که دیپلمات‌ها و ناظران انتظار پیشرفت در این خصوص دست کم در کوتاه مدت یا میان مدت را ندارند. ایلیکه توبیگور، استاد ژئوپلیتیک اروپا در دانشگاه «کارلوس سوم» مادرید می‌گوید با توجه به اینکه انکارا از سال ۲۰۱۶ در پی برقراری روابطی ویژه با مسکو، متحدان خود در ناتو در خشمگین کرده، «اتحاد ملت آماده است که باز دیگر بر تمایل ترکیه برای گرایش به سمت غرب» تأکید کند. ائتلاف جناح اپوزیسیون در انتخابات پیش رو در عین حال اعلام کرده است که خواهان «فتقنگویی متوازن» با روسیه است. مشاور ویژه کمال قلیچداراوغلو همچنین برقراری ارتباط مجدد با سوریه را از اولویت‌های دولت رئیس جمهوری آینده در صورت پیروزی اپوزیسیون عنوان کرده است. این آشنی دوباره از دید اپوزیسیون برای فراهم کردن زمینه بازگشت داوطلبانه نزدیک به چهار میلیون پناهنده سوری به کشورشان طرف دست کم دو سال آینده ضروری خواهد بود؛ رویکردی که فعالان حقوق بشر را نگران کرده است. می‌طور که «محمدعلی بصیری»، استاد روابط بین‌الملل دانشگاه اصفهان می‌گوید: «هیچ معجزه‌ای در انتظار نامزد پیروز نیست زیرا؛ چالش‌های اقتصادی در کوتاه مدت بدون توجه به این که اردوغان رئیس جمهور باقی بماند یا قلیچداراوغلو رئیس جمهور شود، پاشنه آشیل ترکیه خواهد بود. آفتاب یزد تحت عنوان: «پرونده انتخابات ریاست جمهوری در ترکیه»، گفتگوهایی را با تحلیلگران سیاست بین‌الملل و کارشناسان مسائل ترکیه تاروز انتخابات انجام خواهد داد. در سومین بخش از پرونده، به سراغ محمدعلی بصیری، استاد روابط بین‌الملل دانشگاه اصفهان رفته ایم، این استاد دانشگاه معتقد است: «ترکیه ی بدون اردوغان دوست داشتنی‌تر خواهد بود!»

لازم به ذکر است؛ انتخابات ریاست جمهوری و پارلمانی ترکیه قرار است صبح فردا، ۱۴ ماه مه (۲۴ اردیبهشت) برگزار شود. قلیچداراوغلو که از سوی ائتلاف شش حزبی مخالف دولت مطرح شده است، رقیب اصلی اردوغان محسوب می‌شود. در فهرست نامزدهای ریاست جمهوری همچنین نام «محرم اینچه» از حزب «مپهن» و «سینان اوگان» از «اتحاد آتا» دیده می‌شود. نتایج نظرسنجی‌های پیش از انتخابات مرتباً در حال تغییر است و هنوز نامزد مشخصی در انتخابات به پیش‌تاز جدی نرسیده است. چنانچه هیچ کدام از نامزدها نتوانند در تاریخ ۱۴ مه پنجاه درصد به علاوه یک درصد رای را به دست آورند، دور دوم انتخابات در ۲۸ مه برگزار می‌شود و فردی که به بیشتر میزان رای دست پیدا کند، برنده انتخابات است.

● **بصیری: ترکیه ی بدون اردوغان، ترکیه‌ای معطوف به درون، بدون دخالت تنش آفرین در امور منطقه‌ای و متعادل‌تر است**

● **فارغ از برد یا باخت اردوغان و قلیچدارا؛ اقتصاد پاشنه آشیل ترکیه و بسیاری از کشورهای جهان طی یک دهه ی آینده است!**

● **اینطور نیست که روسیه در صورت رئیس جمهور شدن قلیچدار، متضرر اصلی باشد، مسکو نیز همچون غرب از روی کار آمدن دولتی که در منطقه ی قفقاز کمتر دخالت کند منتفع خواهد بود**

● **روی کار آمدن دولتی غربگرا در ترکیه به معنای پایان نسبی دخالت‌های ترکیه در عراق و سوریه و به تبع آن در شمال آفریقا و منطقه ی قفقاز است**

● **با استعغای محرم اینچه، تکلیف انتخابات ۱۴ ماه تا حدود زیادی مشخص شد!**

● **این که آمریکا و غرب دوست ندارند اردوغان بر سر قدرت باقی بماند مسئله ی پنهانی نیست کما این که باقی ماندن اردوغان به جمیع جهات به نفع کرملین است!**

● **رقیب اصلی اردوغان نه اینکه است نه قلیچدار اوغلو؛ رقیب سرسخت اردوغان، تورم است و اوضاع بسیار وخیم اقتصادی!**

● **طی یک هفته گذشته بارها عنوان شد، انصراف «محرم اینچه» مخالف سرسخت آقای اردوغان تا حد زیادی تکلیف این انتخابات را حتی در دور اول مشخص خواهد کرد. این اتفاق رخ داد. اگرچه «اینچه» اظهار نظری نکرده است اما همه ی تحلیلگران بر این عقیده‌اند آراء اینچه حتماً به سید رای قلیچدار اوغلو سرازیر خواهد شد. نظر شما در این زمینه چیست، شما هم معتقدید با انصراف اینچه تکلیف انتخابات در دور اول به نفع قلیچدار اوغلو مسکوره خواهد شد؟!**

● **مقاعد کردن مردم ترکیه به این آسانی‌ها نیست اگرچه من هم معتقدم انصراف محرم اینچه بر نتیجه نهایی انتخابات اثرگذار خواهد بود اما همه مسئله، بودن یا نبودن اینچه در صحنه ی انتخابات نیست!**

من می‌خواهم شما را به همه ی بیست سال گذشته و انتخابات قبلی ببرم. در انتخابات قبلی نیز اردوغان با همین دست مشکلات رو در رو بود یعنی اپوزیسیون همیشه در صحنه بوده اما این بار شرایط فرق کرده است زیرا؛ اردوغان دیگر آن اطمینان و تضمین ۵۰ درصدی همیشگی را با خود ندارد به تعبیری صریح تر؛ رقیب اصلی اردوغان نه اینکه است نه قلیچدار اوغلو؛ رقیب سرسخت اردوغان، تورم است و اوضاع بسیار وخیم اقتصادی! تورم بسیار بالا، گرانی، سقوط ارزش پول ملی، زلزله‌های که اخیراً اتفاق افتاد و خشم مردم را به خاطر ناکارآمدی دولت برانگیخت، دخالت در

به اصطلاح قبضه شده است. خود اردوغان در ۲۰۱۶ به واسطه ی یک کودتای نافرجام تا لیه ی سقوط پیشرفت اما توانست در نهایت کنترل اوضاع را به دست بگیرد. اما این که جناح حاکم یک هفته مانده به انتخابات از کودتا علیه دولت مستقر به واسطه ی صندوق‌های رأی سخن به میان می‌آورد نشانه ضعف و پذیرش شکست با تحلیل شرایط موجود و کنکاش در افکار عمومی است کما این که شکست اردوغان به واقع یک کودتا علیه تفکر حاکم است اما این بار قانونی و در سایه ی دموکراسی و در با استفاده از صندوق آراء!

● **فارغ از برد یا باخت اردوغان و قلیچدار؛ اقتصاد پاشنه آشیل ترکیه و بسیاری از کشورهای جهان طی یک دهه ی آینده است!**

● **با پدیدار شدن ویروس کرونا، عملاً جهان به دو قسمت قبل و بعد کرونا تبدیل شد. ترکیه کشوری است که به دلیل وابستگی شدید به گردشگری و نیز رفاقت با روسیه، توأمان از کرونا و بحران اوکراین ضربه‌ای دو چندان سخت‌تر از باقی کشورهای جهان دریافت کرد به این دو مورد اگر زلزله هم اضافه شود با این پیش‌بینی که سال ۲۰۲۳ یکی از سخت‌ترین سال‌ها در اقتصاد جهان است آیا اقتصاد پاشنه آشیل هر نامزدی است که در انتخابات ترکیه برنده شود؟**

روی کار آمدن جناح رقیب در ترکیه و شکست اردوغان این فایده را خواهد داشت تا جای روسیه، قفقاز، کشورهای عربی و حتی چین با ورود اروپا پر شود اما اگر منتظر معجزه نشسته‌اید حتماً رخ نخواهد داد و اقتصاد ترکیه حتماً اردوغان و قلیچدار اوغلو را به یک اندازه به دردمر خواهد انداخت. به طور کلی؛ فارغ از برد یا باخت اردوغان و قلیچدار؛ اقتصاد پاشنه آشیل ترکیه و بسیاری از کشورهای جهان طی یک دهه آینده است!

● **ترکیه ی بدون اردوغان، ترکیه‌ای معطوف به درون، بدون دخالت تنش آفرین در امور منطقه‌ای و متعادل‌تر است**

● **طی حداقل ۵ سال اخیر، اتفاقات عیدیه‌ای در خاورمیانه به معنای عام و در غرب آسیا به معنای اخص کلمه رخ داد. جنگ داخلی در سوریه آرام گرفت، یمن و عربستان اندک اندک به سمت حل اختلافات گام بر می‌دارند، عربستان سیاست تنش زدایی در پیش گرفته، عراق با ثبات‌تر شده و موج نخست عادی‌سازی روابط اسرائیل را کشورهای عربی به شددت آرام گرفته‌اند، در چنین شرایطی پیروزی رقیب آقای اردوغان خاورمیانه و غرب آسیا را امن و آرام‌تر خواهد کرد؟!**

به طور مسلم، ترکیه ی بدون اردوغان، ترکیه‌ای معطوف به درون، بدون دخالت تنش آفرین در امور منطقه‌ای و متعادل‌تر است. ترکیه تا پیش از آقای اردوغان عملاً در مناقشات منطقه‌ای و بین‌الملل آن گونه که این روزها و طی این سال‌ها دخالت می‌کند، دخالتی نداشت به طور طبیعی با روی کار آمدن قلیچدار اوغلو قطعاً تنش‌های کمتری را شاهد خواهد بود ضمن آن که، با نگاهی به وعده‌های انتخاباتی آقای کمال به این نتیجه می‌رسیم که ترکیه بنا دارد به درون این کشور سامان دهد و این یعنی روزهای بهتری در راه است!

● **اینطور نیست که روسیه در صورت رئیس جمهور شدن قلیچدار، متضرر اصلی باشد، مسکو نیز همچون غرب از روی کار آمدن دولتی که در منطقه قفقاز کمتر دخالت کند منتفع خواهد بود**

● **خیلی‌ها معتقدند حتی با روی کار آمدن قلیچدار اوغلو، ترکیه اگرچه به صورت موقت تغییراتی خواهد داشت اما این کشور در مسیر قرار دارد که نمی‌تواند به طور کلی پشت به وضعیت موجود کند و خیلی زود به مسیر فعلی باز خواهد گشت آیا شما هم این گونه می‌اندیشید؟!**

خیرا شرایط موجود این هشدار را می‌دهد که اگر ترکیه بیشتر از این خواسته باشد ناف سعادت و خوشبختی مردم ترکیه با به مناسبات بیرونی و بین‌المللی گره بزند عملاً دچار یک فروپاشی جدی خواهد شد در جهت عکس سؤال شما من معتقدم ترکیه اکنون باید به این نتیجه برسد که سر و سامان دادن به اوضاع داخلی بسیار مهم‌تر از اوضاع بین‌المللی است ضمن آن که در بطن سؤال شما این مسئله نیز نهفته است که شاید با متضرر شدن روسیه از نتیجه ی به دست آمدن آرا که شکست اردوغان را به رخ می‌کشد، مقامات ترکیه را تحت فشار قرار دهد تا همچنان بسا او همراهی کنند و سیاست‌های کرملین را بی‌بگیرند؛ خیر بازهم پاسخ من منفی است زیرا؛ اینطور نیست که روسیه در صورت رئیس جمهور شدن قلیچدار، متضرر اصلی باشد، مسکو نیز همچون غرب از روی کار آمدن دولتی که در منطقه ی قفقاز کمتر دخالت کند منتفع خواهد بود.

● **اردوغان شکست هم بخورد تمام نمی‌شود!**

● **آینده سیاسی اردوغان در صورت شکست چه خواهد بود؟** اردوغان بیش از بیست سال سکندار قدرت بوده است و به طور طبیعی، اردوغان و یاران او همچنان در صحنه باقی خواهند ماند حتی اگر به سختی در انتخابات شکست بخورند. نکته‌ای که در تکمیل سؤال قبلی باید بگویم همین است که رفتن اردوغان این گونه نیست که مثلاً روسیه به خاک سپایه بنشیند یا باعث شود در جنگ با اوکراین شکست بخورد دست بر قضا با مشخص شدن جهت فکری ترکیه در سیاست خارجه، کرملین با خیال و فراغ بال راحت‌تری به جنگ با اوکراین خواهد پرداخت. نکته مهم‌تر این که، الان چهار تفکر در منطقه تصمیم‌گیری می‌کند با روی کار آمدن کمال یک تفکر یعنی تفکر اردوغان به تفکر غرب تبدیل می‌شود و حل و فصل مسائل نیز آسان‌تر خواهد بود ضمن آن که کشورهای منطقه نیز که از یک بازی برهم زنده(اردوغان) فراغت پیدا کرده‌اند سیاست‌های تنش‌زایی را به سیاست‌های تنش‌زدایی تقلیل خواهند داد و این بهترین بخش ماجرا است. اگر خواسته باشم در یک جمله بگویم؛ جهان بدون اردوغان جهانی امن‌تر و دوست‌داشتنی‌تر است و به تبع آن منطقه‌ای که ما نیز درون آن هستیم زیباتر خواهد شد. نکته پائینی اما این که، ترکیه به هر حال مجبور است به اقتصاد و مسائل معیشتی مردم ترکیه رسیدگی بیشتری کند پس به نفع ترکیه است که کمال روی کار بیاید تا بدون درافتادن به غرب با روابط متعادل‌تر با روسیه این مسیر را بپییماید هرچند سخت است و ممکن است نتواند!

● **ترکیه کشوری مستعد برای کودتای نظامی و شبه نظامی است!**

● **نزدیکان و حامیان اردوغان از انتخابات ۱۴ مه، به عنوان یک کودتا علیه اردوغان یاد کرده اند، به کارگیری واژه کودتا آن هم در انتخاباتی که خود آن‌ها نیز در آن شرکت دارند به معنای بازنده دانستن اردوغان در این انتخابات نیست؟**

ترکیه کشوری مستعد برای کودتای نظامی و شبه نظامی است به این معنا که وقتی جریان مخالف یا حتی مستقر نتواند به خواسته‌های خود برسد به آسانی دست به کودتا می‌زند. بررسی تاریخ ترکیه نشان می‌دهد گاهی اوقات بدون این که مردم متوجه شوند این کودتا رخ داده و قدرت